

Predplata u Šibeniku:
Pojedini broj stoji 4 pare.
Na knu 6 par.
Predplata van Šibenika:
na godinu 8 Kr.,
na po godine 4 Kr.

Vlastnik,
izdavaatelj i odgovorni urednik:
VLADIMIR KULIĆ.

HRVATSKA RIJEČ

Pisma i predplate šalju se ured-
ništvu. — Nebrankirana se pisma
ne primaju. Rukopisi se ne vra-
ćaju. — Oglasi se listaku po 20
para, probna, zahvale, itd. po
40 para redak ili po pogodbi.

Titkarnica
Ivan Šfaginatz
Trg Sv. Ivana.

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Učjehe i obmane

Ako omjerimo ono, na što je Rusija morala sve pristati u tek minulim pregovorima u Portsmouthu i na ono što joj Japan preko svog predstavnika u Petrogradu predlagao još na 12. kolovoza 1903., vidjet ćemo odmah, da se Rusija nema za što veseliti, a nit Japan za čim žalostiti. Da je diplomacija ruska bila na visini, ona ne bi bila na prvotni predlog Japana onako odvrtila, ne bi bila tako dugo neodlučno kolebala i dotjerala dotle, da baš prisli Japana na navještenje rata. Što je trazio Japan? Evo što: a) Uzajamno priznavanje neodvisnosti i zemljišne cjelokupnosti Kine i Koreje; b) Uzajamno priznavanje jednakog postupanja za sve narodnosti glede trgovine i obrta u tim zemljama; c) Uzajamno priznavanje pretežnijih interesa Japana u Koreji i posebnih prava Rusije na željeznicu u Mandžuriji, priznavanje odnosa prava dvaju naroda na poduzimanje potrebitih providjenja za obranu dotičnih interesa bez povrede 1. članka; d) Priznavanje sa strane Rusije, da Japan pripada izključiva prednost davati svjeta i podpore Korejskoj vladi u pogled reformi, što se moraju izvesti; e) Obecanje sa strane Rusije, da ne će stvarati nikakvih poteškoća zbog produljenja korejskih željeznica put južne Mandžurije i zbog spajanja tih željeznica sa željeznicama istočne Kine i sa prugom New-Čvang-San-hai-Kuan.

Na ove zahtjeve Rusija je odgovorila većinom niečno. Japan je tad istog dana, kad je primio odgovor, t. j. 3. listopada 1903., iznio protupredlog, na koji je Rusija odgovorila tek 15. prosinca. U tom odgovoru nije se ni spominjala Mandžurija. Ugovor se je morao ograničiti na samu Koreju. Izmienile su se za tim još dvie note izmedj Rusije i Japana. Dne 13. siječnja 1904. Japan je ponovio svoje zahtjeve i izrazio

želju, da bi Rusija izpitala njegove predloge. Japan na to nije primio nikakva odgovora; uvidio je, da je igra Rusije jako providna, t. j. da dobije vremena.

I onda je došlo do sukoba. — Najprvo se opozvani japanski ministar Kurino i osoblje legacije iz Petrograda. Na to je ear naredio ruske ministru u Tokiu, da sa cilim svojim osobljem ostavi glavni grad Japana. Nakon toga, pošto je Japan izjavio, da će poduzeti slobodu akcije, došlo je do faktičnog rata, koji je započeo u kobnoj noći izmedj 7. i 8. veljače 1904.

To je u kratko sve, što je malo povoda ratu, koji je trajao 18 mjeseci i koji je eto završio mirom, sklopljenim u Portsmouthu uz uvjete, koje smo već priobčili.

Usljed toga mira Rusija mora da se odreče skrajnog Iztoka. Izgubila je poluotok Liao-tung s Port-Arturom i Dalny-em, u koje je uložila toliko stotina milijuna rubalja, izgubila je svu Mandžuriju do Harbina, svaki upliv na Koreju, polovicu velikog otoka Sahalina, izgubila je dvie silne flote, a da i ne spomenemo druge koncesije.

Prema tome njezin davni trud, da svojoj trgovini otvori pute na Zuto more, na Iztok, podpano se izjalovio, te se danas mora zadovoljiti sa samim Vladivostokom, koji je za pò godine nepristupan trgovini zbog smrznuta oko njega mora. Veliko djelo Rusije — sibirska željeznica — u koju je uložila toliko kapitala i vremena, danas je ništetno, kad joj je otkinuta grana k Zutomu moru.

Ne znamo, dakle odkud nekim novinama uzroka, da se vesele sklopljenome miru. Najvažnije ruske novine, vele da je mir u toliko dobar, u koliko su poštedjeli dalje zrtve, u koliko je prekinuta uzaludna borba sa strane Rusije, ali nadodaju, da je ovakav sklopljeni mir za Rusiju žalostan.

A i mi velimo, da je žalostan, ne samo s toga, što Rusija sad nema

više moći, da protegne svoje interese na skrajni Iztok, već i za to što uglavljeni mir nije nikome od koristi, nego samo ruskoj birokraciji i autokraciji, koja se je požurila, da ga sklopi, samo da uzdrži svoj status quo.

Da se je službena Rusija nagodila odmah iz početka s Japanom, da je upoznala, kako ju pravi interesi narodni drugomu zovu, ona se ne bi bila upustila u ovaj zlosretni rat i ne bi bila ovih dana napisala onakav mir.

Ali, kad je jednom htjela zagreznuti u to krvavo kolo, ako je mislila, da to mora učiniti, morala je prije, a ne tek sada, proglasiti ustav, koji još nije svakoga zadovoljio. — Pučko predstavništvo bilo bi kud i kamo uspješnije provelo rat.

A što bi tek bilo, da se je Rusija ogledala s neprijateljem, koji je u boljim finacijalnim prilikama nego Japan?

Sad se tek dobro shvaća sloga Rosewelta u pitanju mira. Ekonomski i politički interesi trazili su od Sjedinjenih Država, da zauzdujaju premah Japanaca. Kad bi Japan bio još dostigao i ratnu odštetu od Rusije, bio bi se izbavio američanskog upliva i postao pogibeljni takmacem Sjedinj. Država, kojima je on dao u jamstvo sve svoje carinske dohodke. Ovi se danas fiktivno nalaze u rukama američkih kapitalista, pa je dosta bilo, da Amerika zakrati novi zajam Japanu, i on bi se bio našao u najtežoj neprilici.

Državni su interesi najviše ponukali Rosewelta na posredovanje. On je Japanu nametnuo mir uz uvjete, koji priče njegovu ekonomsku emancipaciju. Anglo-saksonska rasa nametnula je Japanu novi ugovor Schimanoseka.

Jedno je glavno, a to je, da sad Rusija i Japan moraju uvidjeti, da trebaju jedan drugoga. Japan je postupao s Rusijom, kao Pruska s Austrijom iza Sadove, da dobije njezino prijateljstvo.

Kako se vidi, nije sve onako, kako se piše. Treba proniknuti u stvari, a onda se dolazi do onog zaključka, što smo ga iztakli u našem posljednjem broju, da je do ovog mira došlo silom okolnosti, a ne posljedicama rata.

Rusija je pristala na mir, i tim je spašena vlast birokracije i autokracije, Japan je pristao na mir s ekonomskih razloga, a evropska diplomacija je za pozdravila hinjenim veseljem, jer bi se iz nastavka rata bile pojavile takove prilike, s kojih bi interesi raznih država bili sigurno ugroženi.

Zaključujemo. Sve je dakle hinjeno u tumačenju tek sklopljenog mira. Budućnost će jedina pokazati, komu je to hinjenje išlo najbolje u račun.

Naše lagune.

I ako se naše lagune ni po svom prostoru, ni po svojoj važnosti ne mogu takmiti sa onima u okolici mletačkoj, — one su ipak sasvim tim vrlo znamenite za naše ribarstvo, a kad bi bile racionalno uređene, kad ne bi bile ovako grdnno zapuštene, mogli bismo imati od njih kud i kamo veću korist, nego li je danas imamo.

Najznamenitije lagune u Austriji nalaze se u onome važnome obalnome luku, što se pruža od sjevernog kraja trišćanskog zaljeva, pak sve naokolo do granica kraljevine Italije.

U onome arciipelagu mnogobrojnih otočica, većinom priznaste naravi, podigla se nekad bogata Aquileja, danas Grado, mjesto od kakvih 3—4 hiljade stanovnika, koji su se većinom do nazad malo godina bavili prodajom pržine, kò što se bave naši Zablacani. Danas, podporom austrijskog ribarskog društva u Trstu, ovi su stanovnici većim dijelom zapustili vadenje pržine, a posvetili su se lagunskom ribarenju, tako, da Grado na strani Austrije poduprt od društva, što ga gore spomenusmo, i stanovnici oko baretina Comacchia sačinjavaju dvie tačke, oko

Mletački namjestnik u Hrvat- skome Šibeniku?!

D.r. Galvani (*Il Re d'Armi di Sebenico* u predgovoru) veli: „Taki je imao bit (t. j. jaki i ugledni grad) Šibenik g. 998., kad dužd Orseolo II., primivši ga pod svoju zaštitu, namjesti u njemu, kao i u Zadru i po drugim primorskim gradovima, za upravitelja *Vitala Michela*.”

Tu je viest Galvani, kako sâm opaža, preveo iz *Marina Sanuda*, po izdanju Muratori-a.

Ako Galvani nije pogriješio, važno je primjetiti, da se Sanudo kosi sa svim ostalim mletačkim povjestničarima, koji na temelju najstarijega izvora, stavljaju za mletačkoga namjestnika u Šibeniku *Ivana Cornara*, a u Biogradu *Vitala Michela*.

Nego bio jedan ili drugi, to ne zasieca u bitnost našega pitanja, kojemu

je cilj ustanoviti: je li Šibenik na svrhu X. stoljeća podpao bio pod mletačku vlast i je li njim upravljao mletački namjestnik, ma zvao se on kako mu drago.

Naši najbolji hrvatski povjestničari, kao Rački (*Rad* XXV. str. 201.), Smičiklas (*Povjest* Hrv. I. str. 235.), Klaić (*Povj.* Hrv. I. str. 92.), te najskoriji D.r. Horvat (*Povj.* Hrv. I. str. 74-5.) poprimili su u obće za izvjestno, da je dužd Petar II. Orseolo, poslie nego se je slavo-dobitno povratio u Mletke — poslae odatle u dalmatinske gradove svoje namjestnike; po tome dakle valjalo bi zaključiti, da je i u Šibeniku zasjeo kao taki *Ivan Cornaro*, ili po Galvani-u *Vital Micheli*.

Najprvo jako upada u oči, da suvremenik *Ivan Djakon* u svojem dosta širokom prikazivanju o ekspediciji dužda Orseola, od polazaka do proslavljenog povratka u Mletke, nigdje ni da bi naslućivati dao, da bi dužd mletački, taj

novi „proconsul“ ili „dux Dalmatiarum“, dao bio igdje u ikojoj občini birati ikakvih načelnika („prieores“) ili iz Metaka poslae namjestnike („praefecti“) u dalmatinske gradove.

Ivan Djakon budući, kako smo rekli, u duždovoj službi, već prema svomu položaju morao da zasegne u hvalospjeve, da bude u neku ruku slaviteljem svoga gospodara. On se te slabosti nije mogao da otrese, zato se ne može pojmiti, kako bi on bio izostavio da zabilježi taj „coup d'etat“ svoga gospodara, koji je u isto vrijeme uveličavao slavu Venecije, njegove otačbine.

Ta viest ne dolazi nam dakle sa mjerodavna i suvremena izvora, nego iz jedne kasnije bilješke na rubu *Ambrazijanskoga* kodeksa *Dandolovih* anala.

Ta bilješka veli: „*Tunc missi praefecti ex Venetis in urbes Dalmatiae videlicet: Otto Urseolus Spalatum; alibi Ragusium et Spalatum eius filius; Do-*

minicus Pollanus Tragurium; Johannes Cornarius Sicum; Vitalis Michael Belgradum; Maffaeus Justinianus Jaderam; Marinus Memmus ad insulam Corcyram Nigram, hodie Curzolam et alias insulas“.

Tu su bilježku uvažili svi mletački povjestničari od *Sabello* do *Molmentia*, pak eto vidjeli smo, da nisu je odbacili ni naši najbolji i najskoriji, a kamo li da ne bi je poprimili za naš Šibenik svi oni, koji su nastojali iztaknuti što starije mletačko gospodovanje nad ovim hrvatskim gradom!..

Nego, po pravilim povjestne kritike i po samomu zdravom razumu, gorispostomenuta bilješka daje se lako pobiti kao neverjerodostojna u obće, a napose za naš Šibenik kao netemeljita i skroz netočna.

Što se tiče u obće, spomenuti ćemo, da se bilježka *Dandolo*va ekspedici protiv razviku događajaju u onoj ekspediciji, kako nam ih prikazuje suvremeni i dobro upućeni ljetopisac *Ivan Djakon*. (Stied.)

vijanu poslae bio u Zadru, a dotadašnju stolicu A mbrozijanskoga kodeksa, ne pripisuje predst- zdrave kritike netemeljita je i netočna. XVI. stoljeća neki Pinel

kojih se vrši svekoliko lagunsko ribarenje na austrijskoj i talijanskoj strani Jadrana.

Rernost talijanske vlade oko podizanja i uređivanja svojih laguna u okolici Mletaka potakla je donekle i austrijsku, da se odazove potrebama zapuštenog ribarenja u lagunama.

Nu, dok talijanska vlada, pa i privatnici za svoje lagunsko ribanje daju i troše izvanzrednih i ne malih svota, dotle za uređenje laguna u okolici Grada, austrijska vlada ne da ni novčica izvanzredne pripomoći, već što se je tu učinilo, učinilo se na šteta sveukupnog ribarstva na Jadrane, jer su sve svote tu uložene oteje iz grla naših siromašnih ribara i baš iz dotacija, što ju u tu svrhu daje ministarstvo za sveukupno naše pomorsko ribarstvo.

I ako su uređenjem ovih laguna naši ribari dosta pretrpjeli, ipak možemo reći, da novac uloženi nije ipak uzalud potrošen, te je nada, da će sada ona gospođa, koja su se toliko zauzimala za uređenje ribanja u lagunama oko Grada, svratiti svoju pozornost u prvom redu i na lagune u našoj Neretvi, Morinjama, Prokljantu, Dubrovačkoj i Zadarškoj okolici, a da i ne spominjemo nekad glasovite ribnjake (danas lagune) u okolici Trogirske.

Spominjemo u prvom redu sve predjele, jer baš na njima i u njima složile su se intime sveze, što postoje između bilinskog i životinjskog svijeta, o kojima ovisi uspjeh lagunskog ribanja.

Dok je po drugim lagunama, a osobito po onim u susjednoj mletačkoj, red tako uzoran, da se kazni strogo kaznom svaki onaj, koji prekrši i najmanju postojeću odredbu, dotle kod nas ne samo što su lagune skroz i skroz primitive i zapuštene, da li u njima, kô u ribljem leglu, svagdana hara i uništava nesretna dipaneta. U ovom čini izuzetak liepo uređeni ribnjak braće Popi u Rieci kraj Dubrovnika.

Za racionalno lagunsko ribanje u obće kod nas se još ne zna, dapače se mnogi i čude, kad se o tome govori.

Potanko opisivati, kako su prave lagune uređene, mi ne možemo, jer bi nas to daleko zavelo. One, koji bi se želili ovomu posvetiti, upozorujemo na najbolje djelo te vrsti, na knjigu prof. ing. S. Rublo „Piscicoltura marina, stima delle coltivazioni in acqua salsa. Padova stabilimento Prosperini 1891“.

U narednom broju reći ćemo koju o našim morskim ribnjacima.

NA ODGOVOR

Ljudima oko „Slobode“, glasila D. r. Smudlake, nije pravo, što smo rekli, da njihova nova „demokratska“ stranka nije ništa nova ni nužna za Dalmaciju. Tako im nije, rek bi, pravo, što smo im priznali, da im list glede šibenskih odnosa nastoji biti objektivna. Oni su kao uvrijeđeni, pa pišu: „Hrvatska Bice“ nazla, da su na š list i stranka suvišni. Jedinu bi nam koncepciju učinila za dopise iz Šibenika, u koliko nisu protivni ljudima obćinske stranke. To je stanovište — pišu „demokrati“ — sasna razumljivo s visokog gledišta šibenskog zvonika, a i razložito s gledišta pobožnih saveznika D. r. Drinkovića i družine.“

Ovim riećima „demokratsko“ glasila hoće da kaže, da smo nizkih gledišta, uzkih vidika i saveznici popova i fratara. Glasilo se čak i plaši toga našeg savezništva, jer da će biti od odsudnog utjecaja na obnovljeno pravaštvo.

U drugom svom dopisu iz Šibenika glasila demokrata ide još i dalje, pa šibensku pobožnu zove čak i pravaškom reakcijom. „korakom napred“ i „korakom natrag“. Korakom napred u demokraciju; korakom natrag u narudžbu popova i fratara. Naša borba i pobjeda da će biti evolucija u klerikalno-konservativnu stranku, koja

se po dobro smišljenom planu bečkih i vatikanskih diplomata po svim našim zemljama obrazuje. Glasilo demokrata se boji, da naši ljudi nisu dorasli, a da se oporu toj evoluciji, ali ipak se nada, „da će se bolji elementi između šibenskih pravaša za vremena osloboditi klerikalnog bratstva, pravaškog ekskluzivizma i proturbske zablude, te shvatiti, da je jedina uspjehna politika hrvatska: pronicanje jedinstva srbsko-hrvatskog, oslobodjenje od klerikalizma i posvemašnja demokratizacija našeg javnog života“.

Ovako organ „demokrata“, a da dodje do tih zaključaka, stvara zvonik, gdje ga nema, te oživljuje srednji viiek feudalizma, gdje mu ni traga. Ta, ako igdje u Dalmaciji, a ono u Šibeniku nema ni sjene feudalizma u politici, kô što nema ni zvonika. A da je tako, najbolje zna D. r. Smudlaka. On bi mogao podučiti svoje oko „Slobode“, da se u Šibeniku ne vodi politika zvonika, nego da je u Šibeniku najčišća hrvatska stranka, koja radi, kako joj narodna politika nalaze. U Šibeniku je bio kandidat D. r. Laginja, a onda i D. r. Smudlaka, koji nije imao tada rieči, da nahvali rad šibenskih i okolinskih pravaša.

Nego i bez toga mogu pravaši Šibenika i okolice, dakle oni, koji su birali D. r. Smudlaku, u ime hrvatska, a ne u ime zvonika, pokazati na svoja stvarna djela na ekonomičnom, prosvjetnom, društvenom i političkom polju. Njihov rad je stvaran, sustavan, neprestan, a smjera uvijek na napredak ovoga pućanstva, e da tako i ono izmogne biti od koristi velikoj borbi, koju treba voditi hrvatskom narodu.

U ovom radu šibenski pravaši nisu imali nikad na umu, da ruše već obstojeće ili da stvaraju nešto šuvisna, tobože nova, nisu imali nikad na umu, da mute pogovome u narodu, niti da se dadu u megalomansko-idealistično-utopišćina poduzeca, koja izključuju svaki stvarni „realistički“ rad. A da je tako, vidi se iz uspjeha njihovog nastojanja, kao i iz svih mogućih političkih neuspjeha „demokratskih“ vodja.

Ta razlika u radu i u uspjehu političke uprav s toga, što šibenski pravaši nisu ni „realiste“, ni „naprednjaci“, ni „klerikalci“, ni „fantaste“, nego su bili, jesu i bit će Hrvati, kojima je do svoga naroda i do njegovih realnih potreba. Te realne potrebe zahtjevaju, da svaki Hrvat puno više radi, nego što novi vodje sanjare i sa visokih gledišta propoviedaju. Rieči su uvijek rieči, a djela ostaju djelima, pa makar pomagali poji i fratru.

U ostalom izazivati u našem malom narodu štališe razlikosti i u ime naprednjaštva ili demokratizma ljetiti stvarati narodnu politiku, tu je danguba i nesmisao, jer nijedan štališ sîm po sebi, nego svi skupa sačinjavaju narod. U narodnoj borbi, dok se tko naroda drži, nije iz nje izključen i ne smije biti. Zalostno je samo kod nas Hrvata, da ima ljudi, koji stvaraju te razlike samo s toga, jer im je najviše do umišljenog njekakvog vodstva.

S ovih gledišta opetujemo, da je svaka nova stranka suvišna, i bilo bi puno bolje, da su novi vodje ostali gdje su bili i tu radili, kako je njihova dužnost bila.

Zahievati od drugoga, da te sledi u neprestanom mienjanju misli i stranaćkih ideja nije ozbiljno, a dužnost ti je najprva voditi sama sebe, navlastito kad je to prilično lahko, jer je težnja hrvatskoga naroda jasna i određena: Živjeti svojim životom.

Nada „Slobode“, kako se vidi, ne će se izpuniti. Mi znamo gdje smo, kuda ćemo i što nam je raditi. Novih učitelja nama ne treba.

„M. Jedinstvo“.

O „M. Jedinstvu“ rekli smo našu, utvrdili smo, da su mu urednika stari narodnjaci kupili kao što se kupuje koji stroj. A da je takav, t. j. za pazari, dokazuje činjenica, da je latio i stare narodnjake izdati i prodati se pravašima za 10 forinti više. U isto doba, kad se je za 10 forinta više prodavao pravašima i rušio srbstvo, po starom svom zanatu prodavao se i uredniku srbskog „Dubrovnik“. Eto, to je slavenstvo, slobodarstvo, naprednjaštvo, srbo-hrvatstvo, anti-starčevićanstvo urednika „M. Jedinstva“! On je za 10 forinti pripravan na sve. On je, kako smo rekli, plaćenić bez narodnosti, bez uvjerenja, bez poštenja.

* * *
Ovaj i ovakav urednik ima još obraza da na poznati način govori o Šibeniku i šibenskim stvarima i da se pri tom pozivlje na zastupnike Borčića, Grgića, Mangjera i Milića. On se još ponosi, da mu ovi zastupnici pomažu svjetom i djelom. On se još razmeće, da je ogledalo i tu-mać cielogla Spjleta. On čisto i bistro kaže, da mu je svaka želja zastupnika Borčića zapovjed. On javno piše, da D. r. Grgić daje direktivu radi pravca i programa“, a Milić da je učinio, da „M. Jedinstvo“ izlazi tri put na nedjelju. On još i u zadnje doba nosi, kao organ stare narodne stranke, govore svojih zastupnika, kao Borčića, Vukovića itd. On se još hvasta, da je u dopisivanju sa najuglednijim zastupnicima, koji da su mu blizu. On piše, da radi za načela i program stranke i da mu u obće i silno odobravaju.

Mi znamo, da je urednik „M. Jedinstva“ kadar svega, ali neke činjenice ne možemo zaboraviti, neke pojave ne možemo ne opažati. Činjenica je, da on prenosa rieči i pisma vidjenijih starih narodnjaka. Pojava je, da on govori u ime njihovo bez ikakva prosvjeda sa strane njihove. Nami ne preostaje, nego zaključiti. Ili gospođa valja da sledi primjer „Crvene Hrvatske“, koja je u ime D. r. Čingrije razrinkala bezobraznost urednika „M. Jedinstva“, ili ta gospođa pristaju u Antonta, a onda bi bila stvar političke lealnosti, što smo još jednom rekli, da na povuku sve posljedice.

Što je i kakav je urednik „M. Jedinstva“ i kakova je klika, koja se oko njega kupi, najbolje se vidi iz njegova broja od 2 rujna, gdje na uvodnom mjestu piše o izcedjenim limunima na grobu D. r. M. Klaića. On tu bez ikakvog obzira iznosi nekoliko listova D. r. M. Klaića upravljenih na kanonika Ornicu. Ti listovi svakako su posve poverljive naravi, pisani su u onoj žestokoj izbornoj borbi održanoj od pravaša proti narodnjacima, pa kao takovi su na mnoga mnesta zadahnuvi velikim stranarstvom. Ovi listovi nisu smjeli doći u javnost, a još manje preko lista one klika, koja tobože časti veliki značaj pk. Klaića, a pogotovo ne u času, kad klika hoće, da pokaže, da se izmirila i složila sa pravašima.

Još ona ima obraza pisati, da se je borila i da se bori za Klaića i Klaićeve amanete, a kad tamo svak zna, da se i u zadnjim izborima borila proti Klaiću! I ona objelodanjanja pisma nisu drugo nego nastavak te nealane borbe, koja ni mrtve ne štje.

U ovoj strastenoj i stranaćkoj borbi splitske klike i njezina glasla, tješni činjenica, da je sve ono poruđeno bilo, da je sve ono propalo za što se klika zauzimala. To je dobro i zdravo, jer dokaziva, da je sustav, po kojemu je bio spriećen, tlaćen svaki napredak Dalmacije, izgubio svoju moć. Još samo treba, da se „M. Jedinstvo“ zakopa. A to će se, sudeć po uspjesima klika, brzo i dogoditi.

DOMAĆE VIESTI.

Obrtნიcki crevljarski tečaj, koji se je za pet sedmica ovdje držao, svršava dne 11. t. mj. Prvo zaključka tog tečaja i uprav danas priređuje se javna izložba izvedenih radnja, u prizemlju kuće Makale kod pristanika.

Prporučujemo občinstvu, da što brojnije posjeti ovu izložbu, pri čemu će imat prilike osvjedočit se o koristi i važnosti ovakih tečaja.

Porota. U Subotu dne 2 rujna bila je razprava proti Juri Aužina, Krsti i Ivanu Rudanu iz Radonice radi otnice Matije Kručak. Jure Aužina, nasjeli ljubavnik, bijaše riešen a njegova dva pomagata osuđeni svaki na 2 mjeseca tamnice.

Predsjedaje g. predsjednik Grisono, obtužen zastupase Dr. Alaćević a obranu D. r. Krstelj.

U Nedjelju svršila je razprava proti Marku Milacu Jovanovu iz Cetina radi pokušanja umorstva Nikole Barišića. — Porotnici potvrdiše pitanje prekomatjenja nužne obrane, na što je bio unudjen na 5 mjeseci zatvora radi prekršaja proti sigurnosti života u obće,

Predsjedaje g. predsjednik Grisono, tužio je g. državni podzastupnik Dr. Alaćević a branio Dr. Gazzari.

U Ponedjeljak je porota sudila Ivanu Šimcu iz Radonice radi ubojstva vlastitog sina Anta. Bio je osuđen na 5 godina tamnice.

Predsjedaje g. savjetnik Benković, tužio je g. državni odvjetnik a branio Dr. Gazzari.

U Utorak je započela razprava proti Anici Atlija iz Prevoja radi čedomorstva. Svrši će danas.

Sutra će pak početi razprava proti Čogelji radi paleka dućana u ulici Svetog Ivana.

Krađja. Noćas je poneslao g. I. K. Dalle Feste iz ljokarne nešto oko 80 K. Ne zna se za kradljivca.

Iz Trsta nam piše brat sokol Mate Komar, da je ovih dana sa sudrugom Ivanom Mišurcem posjetio krasnu plaću „Slavenski Dom“, u kojoj se nalazi „Slavenska Čitalnica“, Tržački Sokol“ i razna Slavenska zabavno-prosvjetna društva; da su se njihovom posjetu, a osobito našoj narodnoj nošnji sa crvenkapom, braća Slovenci puno obradovali, te dok je „Tržački Sokol“ proizvodjao gimnastične i proste vježbe, njima dvama ustupili su sjedala u prvom mjestu, gdje su ih zadržali do kasne doba noći, protiprivajuć ih o uspjehu našeg Hrvatskog Sokola.

Na polazku bili su najbolje pozdravljeni, s preporukom, da izrače „Hrvatski Sokolima“ u Dalmaciji najiskreniji bratski pozdrav. „Na zdar!“

Novo knjige. Primili smo sa zahvalnošću: „Izvištaj zemaljske bolnice u Šibeniku od njezina postanka do konca godine 1904.“ U Šibeniku izdalo ravateljstvo ludnice. Tiskom Dioničke tiskare u Zagrebu.“

Ovo je izvješće vrlo zanimivo, jer nam donasa cilju povjest ludnice, njezin opis, statistiku od god. 1883. do konca god. 1904. — Navadja se povjest umobolnika, liećenih god. 1904. Donosi se jedno sudsko-ljekarsko mienjenje o duševnom stanju jednog, koji je hnio, da je umobolan. Posebnu pažnju zasluživa jedno sudsko-ljekarsko mienjenje o duševnom stanju nekog obtuženika, te izvještaj o preinaci uređaba za ludnici i za umobolnike, što su ga vješto sastavili D. r. Svolčić i D. r. Kurajca.

Dušanmi glagolice. Razine hrvatske novine javljale su u zadnje vrieme tobože iz „pouzdana“ izvora, da nijedan od naših redodržavnika nije opozvao svog podpisa sa spomenice za upostavu prava naroda hrvatskoga na glagolice. Usprot toga danas smo u stanju, da na osnovu pose autentinih ubaviesti proglasimo sva ta opovrgućna prostim izmišljotinama, koje su jamaćino samo narućene od dušanmi naroda našega, da se javno mienjenje mištićica. Kategoriečki upliv iz Rima polučio je na žalost svrhu.

(Ovu smo viest imali stampati u prošleme broju, al je na žalost izostala i tako su nas stvari pretekli drugi listovi. Op. Ur.)

„Novome Listu“ zabranjen je ulaz u Bosnu i Hercegovinu. Takova stroga mjera u koliko se opsi s pojmom o slobodi stampe, toliko opet rječit dokazuje, kako bosanska vlada zna upotrebljavati svako despotosko sredstvo. Nama se čini, da takova sredstva pomažu samo za čas, jer istina prodire i preko i uzprkos despotizmu.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda u Istri primio je naše uredništvo od Otca Ante Radnića K 2 u počast smrti hrvatskog Homera fra Grge Martića od g. Jakova Kapetanovića K 1 u počast smrti andjelika, sinčića Krsto Ćimira. — Prijie izkazanim K 123-17. — Ukupno K 126-17. Napried za našu Istru!

Naše Brzojavke.

PORTSMOUTH, 6. Ugovor mira sklopjenog između Rusije i Japana bio je konačno potpisan.

BUDIMPEŠTA, 6. Koalicija je odlučila, da će ministar-predsjednika Fejervary staviti pod obtužbu. Očekuje se, da će tada bit zatvoren ugarski parlament.

BEČ, 6. Bude li zatvoren ugarski parlament, carevinski će vieće bit odmah u isto doba sazvano.